

Volumul *Piramida cunoașterii. Repere metodice în aplicarea curriculumului preșcolar*, coordonat de Inspector școlar de specialitate, prof. Lolica Tătaru, Conf. Univ. dr. Adina Glava și Lect. Univ. dr. Olga Chiș se adresează unui grup profesional cu totul special. Educatoarele, profesorii pentru învățământul preșcolar, specialiștii pentru sprijin psihopedagogic în acest domeniu (logopezi, consilieri ș.a.) reprezintă un grup profesional de mari dimensiuni dar și de profundă, delicată și rafinată formație umană și profesională. Educatoarea, în sens generic și în sens consacrat, este primul pedagog din itinerarul lung de formare sistematică și continuă a ființei umane.

Rolul și importanța educatoarei este uneori **apreciat** ca fiind de departe minor față de rolul profesorului, dar știința contemporană relevă că oricare structură în devenire, cum este și copilul, este mai complexă, mai vulnerabilă, mai incertă, mai provocatoare decât structurile aproape sau gata conturate, cum este de exemplu tânărul și adultul.

Vârsta timpurie aduce cu sine contraste specifice între posibilitățile, premisele de dezvoltare și vulnerabilitățile, dificultățile și blocajele care pot interveni în evoluția copilului. Dezvoltarea copilului contemporan se află mereu în proximitatea sau în interiorul unor relații cauzale circulare de tipul *complexitate – vulnerabilitate*. Evoluția structurilor psihice, cognitive, socio-emoționale, comportamentale este accelerată de mediul supra-saturat în stimuli.

Stadiile psihogenetice descrise de Jean Piaget la mijlocul secolului al XX-lea sunt doar repere orientative pentru dezvoltarea copilului contemporan. Pedagogia preșcolară astăzi este determinată să asume abordări comprehensive și globale, pentru concertarea factorilor benefici din câmpul educațional al vârstei timpurii.

Elaborarea lucrării de față se înscrie în aria de preocupări ale coordonatorilor și autorilor, opera lor este rezultatul unui experiențe îndelungate de colaborare interinstituțională: Inspectoratul Școlar Județean Cluj, Departamentul de Științe ale Educației din Universitatea Babeș Bolyai și rețeaua unităților clujene de învățământ preșcolar.

Conceptele fundamentale ale lucrării reflectă în extensiune cât și în profunzime dezvoltările contemporane din Pedagogia învățământului preșcolar: curriculum, domenii experiențiale - domenii ale dezvoltării, învățare experiențială, activități integrate și interactive etc. Reflecțiile teoretice, precum și aplicațiile cu valoare de *bune practici* sunt organizate în lucrare în șapte arii tematice cuprinzătoare, la elaborarea cărora au colaborat un număr de 54 autori, educatoare, profesori pentru învățământ preșcolar, cadre didactice universitare, consilieri școlari.

Aria tematică este prezentată în progresie deductivă și secvențial în raport cu organizarea modernă a curriculumului preșcolar pe domenii de dezvoltare și învățare experiențială.

Reperetele generale de proiectare și desfășurare a procesului de predare - învățare din grădiniță sunt construite în cadrul generos a trei principii fundamentale:

- (1) Principiul unității și coerenței procesului didactic din grădiniță;
- (2) Principiul focalizării pe învățare a procesului didactic din grădiniță și
- (3) Principiul asigurării caracterului experiențial al procesului didactic din grădiniță.

Predarea pentru învățare, promovarea învățării experiențiale și asigurarea unității, a coerenței programelor educaționale din grădiniță sunt, în opinia conf. univ. dr. Adina Glava, *principii esențiale pentru abordarea în spirit curricular a educației preșcolare*.

Managementul comportamentului la preșcolari, temă abordată de prof. Lolica Lenuța Tătaru și prof. Cerasela Liberg invită la reflecții și aplicații în domeniul dezvoltării comportamentelor dezirabile, dar dincolo de acestea, atenția este focalizată pe dezvoltarea mecanismelor de autoreglare și control. Considerăm că aria tematică și aplicațiile în domeniul formării, reglării și autoreglării comportamentului în copilăria timpurie va ocupa treptat o poziție prioritară, atât în pregătirea profesională cât și în activitățile educatoarei.

Domeniul experiențial *Limbă și comunicare* reprezintă un câmp de formare și dezvoltare capabil să concerteze în sistem, să integreze toate celelalte experiențe. Dezvoltarea limbajului și în continuare a competențelor de comunicare sunt aspecte care nu mai necesită argumente, literatura psihopedagogică este deosebit de bogată în date de cercetare.

Luăm în considerare, în acest context, proprietățile specifice *cuvântului*, iar în relație cu aceasta nevoia de optimizare a modalităților de predare învățare a limbii în perioada copilăriei timpurii. Cuvântul, precum lumina, într-o însemnată măsură, are două proprietăți complementare. Cuvântul este o succesiune de foneme, are o proprietate materială (*c, a, r, t, e*) și este totodată o undă sonoră continuă, are o proprietate energetică (*carte*). Educația limbajului urmează aceste proprietăți. Exercițiul inițial constă în identificarea elementelor discrete de limbaj (segmentare fonetică) urmată de integrarea fonemelor în structuri lexicale cu sens (metoda fonetică analitico-sintetică). Apoi, odată ce conștiința fonetică a prins contur, demersul analitico-sintetic face loc abordărilor globale, la nivel de cuvânt, propoziție, fraze, etc.

Învățarea limbii în grădiniță, așa cum o descriu autorii temei date, este un proces gradual și sistematic, un proces care angajează numeroase activități și resurse pedagogice.

Realitatea înconjurătoare are multiple dimensiuni, între care un loc și rol important îl are componenta cantitativă, numerică. Domeniul experiențial Științe, iar în acest context activitățile matematice au valențe educative deosebite în perioada preșcolară.

De ce trebuie să învețe copiii, dar nu numai ei, numere și operații cu numere? Deoarece numărul face parte din arhitectura realității și a ființei umane deopotrivă.

În definirea numărului, sunt prezente două ipostaze complementare, ipostaze care oferă teoriei și practicii educaționale în domeniu interesante și utile abordări.

În sens matematic, *numărul este o clasă de echivalențe*. Pentru nevoile educaționale din grădiniță, definiția de mai sus se traduce astfel: *numărul este clasa tuturor mulțimilor egale*, deci a preda și învăța numere în grădiniță este echivalent cu a organiza și desfășura activități concrete cu mulțimi de obiecte concrete.

Din perspectiva psihopedagogiei contemporane, *numărul este rezultatul, consecința conservării cantității*, este construcția și păstrarea echivalenței mulțimilor, indiferent de *mărimea spațiului* în care sunt așezate elementele mulțimilor echivalente.

Învățarea timpurie a matematicii implică abordări experiențiale variate dar puternic concertate, articulate în sistem: de la simpla explorare a obiectelor concrete, la identificarea și denumirea lor, apoi organizarea lor în secvențe, structuri spațio-temporale, clasificarea, măsurarea, compararea, punerea în corespondență termen –cu – termen etc.

Apreciem organizarea judicioasă a conținuturilor tematice reușită de autori, oferta bogată de activități adaptate și proiectate pe nivele de vârstă și de complexitate în tot cuprinsul acestui domeniu experiențial, inclusiv în activitățile de cunoaștere a mediului la care nu ne-am referi în mod particular.

În mod echivalent și la un nivel de prezentare teoretică și practică rafinată prin prisma experienței la catedră, sunt elaborate ariile tematice în domeniile experiențiale *Om și societate, Estetic și creativ și Psihomotor*.

Activitățile educative propuse de autori reflectă în chip deplin provocări majore din grădiniță, precum: dezvoltarea abilităților sociale la copii, dezvoltarea emoțională a preșcolarului; dezvoltarea abilităților practice – gospodărești; educația artistico-plastică, educația muzicală ș.a.

Deși volumul *Piramida cunoașterii. Repere metodice în aplicarea curriculumului preșcolar* este compus din șapte arii tematice abordate de grupuri distincte de autori, structura lui este unitară și se bazează pe o metodă de lucru comun acceptată și promovată. Se regăsesc în

elaborarea fiecărui domeniu experiențial aspecte esențiale, precum: dezbateră importanței temei în curriculumul preșcolar: prezentarea obiectivelor cadru și de referință, descrierea diversității formelor/modalităților de predare și învățare; oferta de modele concrete de lucru obiectivate în grupaje de proiecte de activitate focalizate pe domeniu și integrate multiexperiențial. Apreciem acest volum ca un ghid care invită utilizatorii și beneficiarii săi la abordări pedagogice suficient de normative dar și cât mai deschise, flexibile și creative.

Suntem convinși că publicarea acestui volum, în premieră prin comprehensiunea, diversitatea și complementaritatea tematică, va avea un impact major asupra beneficiarilor din sistemul educațional românesc.

Felicităm colectivul de autori pentru incursiunea temerară în curriculumul preșcolar. Felicităm de asemenea *Editura Diamant* care încununează în chip deosebit strădania sa editorială pe segmentul învățământului preșcolar cu o lucrare în premieră ca structură, cuprindere și mod de abordare - *Piramida cunoașterii. Repere metodice în aplicarea curriculumului preșcolar*.

Prof, univ. dr. Vasile Chiș
Directorul Departamentului de Științe ale Educației
Universitatea Babeș Bolyai